

- (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХП», 2018. – № 19 (1295). – С. 121-126.
11. Перерва П.Г., Косенко А.В., Маслак М.В., Матросова В.О., Долина І.В. Розвиток організаційно-економічного механізму управління розвитком індустрії туризму та гостинності // Вісник Національного технічного університету «ХП» (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХП», 2018. – № 48 (1324). – С. 121-127.
 12. Перерва П.Г.; Косенко О.П., Ткачова Н.П.; Ткачов М.М. Формування конкурентного, інтелектуального і маркетингового потенціалу інноваційного підприємництва // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХП», 2018. – № 20 (1296). – С. 36-40.
 13. Перерва П.Г., Косенко А.В., Маслак М.В., Матросова В.О., Долина І.В. Формування управлінської, маркетингової та інноваційної політика на підприємствах туристичної індустрії // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки): зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХП», 2018. – № 47 (1323). – С. 114-120.
 14. Pererva P.G., Kobieliava T.O. The formation of anti-crisis program of the industrial enterprise based on innovative monitoring // Вісник Національного технічного університету «ХП» (економічні науки). : зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХП», 2016. – № 48 (1220). – С.41-44.

ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ВАЖЛИВІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ТУРИСТИЧНОМУ БІЗНЕСІ

Косенко О.П., Косенко А.В., Маслак М.В.

д.е.н, професор кафедри економіки та маркетингу НТУ «ХП»

Теорія та практика економічної діяльності туристичних підприємств накопичила значний досвід економічної оцінки ринкових перспектив різного роду інноваційних продуктів. Разом з тим, на наш погляд, традиційні підходи до економічної оцінки не в повній мірі можуть бути застосовані до економічної оцінки технологічних продуктів при прогнозуванні їх ринкового потенціалу. В значній мірі це стосується об'єктів інтелектуальної власності (ОІВ), які, по-перше, є надзвичайно специфічними ринковими товарами, по-друге, оцінка комерційної привабливості яких далеко не завжди може бути виконана

з використанням існуючих підходів. Одна з таких специфічних особливостей економічної оцінки ОІВ туристичного підприємства полягає в тому, що вартісна оцінка ефективності та ринкові перспективи ОІВ визначаються фінансовими показниками бізнесу при їх використанні, а ефективність бізнесу в свою чергу визначається тими ж самими фінансовими показниками інтелектуального продукту. На думку В.В.Платонова [1, 2] ми тут стикаємося з синдромом барона Мюнхгаузена - спробою підняти самого себе за волосся. Вихід з цього замкнутого кола, на наш погляд, може бути у використанні нефінансових індикаторів.

В дослідженнях Рогової Е.М. [3], Платонова В.В. [1, 2], Нестеренко Е.А. [4] та ін. [5-20], розглядається можливість використання для вирішення даного завдання рідко застосовувану, але досить перспективну для практичного використання в системі технологічного аудиту концепцію технологічного важеля. Зазначена концепція представляється однією з найбільш цікавих підходів до оцінки комерційної привабливості інтелектуального продукту туристичного підприємства. В її основу покладено модель «оцінки патентів, зважених з урахуванням цитування» (citation-weighted patents), розроблена зарубіжними вченими-економістами Hall В.Н. та Jaffe А.В. [5] наприкінці 90-х років і надалі розвинена низкою російських і зарубіжних дослідників [4-20] з метою встановлення зв'язку між технологічною ефективністю та ефективністю операційної та фінансової діяльності підприємства. В основі даної моделі лежить оцінка нефінансових індикаторів, що характеризують інтелектуальні продукти, зокрема ОІВ. Після отримання інтегрального кількісного нефінансового індикатора, є можливість перейти до фінансового індикатору шляхом зіставлення його значення з ринковою вартістю бізнесу стосовно даної інтелектуально-технологічної новації, тобто мова йде про оцінку ринкових перспектив (ринкового або комерційного потенціалу ОІВ) туристичного підприємства.

За даними В.В. Платонова [2, с. 31-32] використання нефінансових індикаторів при оцінці інтелектуального продукту широко застосовувалося і до оцінки патентів, зважених з урахуванням цитування. Використання нефінансових індикаторів при оцінці інтелектуального капіталу застосовується і в ряді інших методів. Як нам видається, в аналізованому підході (оцінка патентів, зважених з урахуванням цитування) закладені кілька елементів наукової новизни. По-перше, даний підхід виділяє ключовою інтегральний показник, якому можна зіставити фінансову цінність бізнесу. Існуючі в даний час

підходи застосовують десятки і сотні нефінансових показників, що не знаходяться в строгому функціональному або навіть статистично підтверженому і доведеному взаємозв'язку. По-друге, починаючи з 80-х років минулого сторіччя накопичилася необхідна кількісна база даних для розрахунку інтегрального показника, оскільки саме з цього часу ведеться електронна база даних патентної інформації. Останнє положення надають методу технологічного важіля елементи реальної практичної застосовності.

Короткий опис основних положень даного методичного підходу можна звести до наступного. Патенти – це важлива частина інтелектуального капіталу промислового підприємства (синонім патенту - нематеріальні активи [6, с.32]. Інформація про патенти є відкритою, вона доступна для різних компаній, є можливість аналізувати, оцінювати, зіставляти, прогнозувати цю інформацію. Разом з тим, як показує досвід, реальна економічна цінність (ефективність) патентів може бути визначена тільки стосовно до невеликої частки загальної патентної інформації. Решта патентів, найчастіше, виявляються неефективними або просто марними для реального використання у виробничому бізнес-процесі. Виникає досить складна задача: яким чином можна кількісно оцінити корисність патенту, його комерційний потенціал, певною мірою рівень комерційної привабливості патенту для бізнес-процесів? Якраз для вирішення цього завдання і пропонується використовувати метод оцінки патентів, зважених з урахуванням цитування. З його використання можна отримати індикатор практичної цінності патентів, в основі якого лежить частота їх цитування в інших патентах. Ми акцентуємо увагу на терміні «індикатор», за допомогою якого з'являється можливість досить надійно замінити певну інформацію, необхідну для проведення розрахунків. Причому мова йде про недоступною для аналітиків інформації. Практичне використання такого роду замітника являє собою дуже важливий практичний прийом економічного аналізу. Коли неможливо отримати потрібні нам дані, слід спробувати використати їх замітник. В даному випадку припущення, що цитування відображає практичну цінність патенту туристичного підприємства, знайшло підтвердження в наукових дослідженнях ряду вчених [3, 5, с.32, 6, 14].

Більш детальний науково-методичний розгляд цих положень дозволив виявити на перший погляд дивну закономірність, на що звертає увагу дослідників проф. Платонов В.В. [1, 2]. Її зміст полягає в тому, що чим частіше цитує патент підприємство, в якому він отриманий, тим вище вартість його бізнесу. Такого роду твердження,

на перший погляд, абсолютно нелогічне. Більш логічно було б стверджувати, що цінність патенту буде вище тоді, коли його цитують інші підприємства. Як нам видається, дану нелогічність (певною мірою парадокс) якраз і можна пояснити ефектом технологічного важеля, сутність якого і пропонується нами для використання при визначенні ринкових перспектив інтелектуально-інноваційних технологій.

Поняття «важіль» широко використовується в різних природничих науках і означає пристрій чи механізм, що дозволяє посилювати вплив на деякий об'єкт. У контексті даного дослідження поняття технологічного важеля буде відображати рівень зміни прирощення капіталу підприємства по відношенню до рівня зміни його витрат на інтелектуально-технологічні розробки. При позитивному значенні технологічного важеля можна робити висновок про рівень інноваційної сприйнятливості підприємства-розробника технологічних новацій, його умінні і здібності не тільки розробляти прогресивні інновації, а й ефективно використовувати (комерціалізувати) свої інтелектуальні розробки, об'єкти інтелектуальної власності (ОІВ).

Концепція технологічного важеля була розроблена рядом російських і зарубіжних дослідників з метою встановлення зв'язку між технологічною ефективністю та ефективністю операційної та фінансової діяльності підприємства [1, 3, 4, 6, 8, 12, 15, 17, 19, 20].

Технологічний важіль це міра здатності інноваційного туристичного підприємства поширювати передові знання, технології, прикладні ноу-хау (тобто здійснювати трансфер технологій), отримані в процесі створення базового об'єкта інтелектуальної власності, на безліч продуктів для кінцевих користувачів.

У цьому плані слід зауважити, що ще до того, як розроблені на підприємстві нові сфери і напрями використання базового об'єкта інтелектуальної власності ($OIB_{\text{баз}}$) будуть матеріалізовані в нових знаряддях праці або предметах споживання (а саме тоді стануться реальні зміни у вартісній структурі матеріальних активів і капіталу підприємства), технологічний важіль $OIBC_{\text{баз}}$ буде надавати непрямий вплив на дані активи. Звідси випливає висновок про те, що концепція технологічного важеля пояснює, як створення нового ОІВ може підняти вартість бізнесу, перевищуючи в рази економічну цінність $OIB_{\text{баз}}$ взятої ізольовано. Крім того, з'являється реальна можливість ефективного моніторингу економічної віддачі (затребуваності, використання, застосовності) конкретного ОІВ, права на який знаходяться в розпорядженні даного підприємства, його впливу на систему фінансового менеджменту.

Це дозволяє зробити висновок про те, що вплив технологічного важеля буде прямо пропорційний інтелектуально-інноваційній активності підприємства в двох напрямках:

– по перше, в сфері використання базової розробки $OIB_{баз}$ для створення нових інтелектуальних продуктів на власному виробництві (в системі внутрішнього технологічного трансферу);

– по-друге, в сфері використання базової розробки $OIB_{баз}$ для створення нових інтелектуальних продуктів на інших виробництвах та підприємствах (в системі національного та міжнародного трансферу технологій).

Практичне використання кожної з вказаних сфер комерціалізації потребує відповідного науково-методичного обґрунтування. В окремих випадках підприємство-розробник $OIB_{баз}$ може обмежитися тільки власним використанням, в інших - тільки зовнішнім трансфером або застосувати інтегральну комерціалізацію $OIB_{баз}$, яка передбачає багатопрофільне використання можливостей внутрішнього і зовнішнього технологічного трансферу інтелектуального продукту.

Список використаних джерел:

1. Platonov, V. Technological Leverage in Management of Innovations/ / Control Applications of Optimization, International Workshop / V.Platonov.- IFAC, 2000.- 34 p.
2. Платонов, В.В. Интеллектуальные активы и инновации [Текст] / В.В.Платонов, Е.М.Рогова, Н.Н.Тихомиров. СПб.: Издательство СПбГУЭФ, 2008.-278с.
3. Нестеренко, Е.А. Методы оценки стоимости венчурного капитала [Текст] / Е.А.Нестеренко//Экономика: вчера, сегодня, завтра.- 2012.- №5-6.- С.129-143.
4. Рогова, Е.М. Формирование и реализация механизмов технологического трансфера Платонов В.В., Рогова Е.М., Тихомиров Н.Н. / Е.М.Рогова : Монография - СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 2005. – 194 с.
5. Hall В.Н., Jaffe А.В., Trajtenberg М. The NBER Patent Citations Data File: Lessons, Insights and Methodological Tools. NBER Working Paper № 8498. 2001.
6. Pererva, P.G. Technology transfer / P.G.Pererva, G.Kocziszky, D.Szakaly, M.Somosi Veres - Kharkiv-Miskolc : NTU “KhPI”, 2012.- 668 p.
7. Кобелева Т.О. Організаційна структура комплаєнс на промисловому підприємстві // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні

- науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХП», 2018. – № 47 (1323). – С. 121-127.
8. Кобелева Т.О. Розробка рекомендацій по формуванню інтегрального показника комплаєнс-безпеки промислового підприємства // Вісник Національного технічного університету «ХП» (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХП», 2018. – № 48 (1324). – С. 46-52.
 9. Перерва П.Г., Кобелева Т.О. Управління маркетингом інноваційної продукції на засадах життєвого циклу товару // Вісник Національного технічного університету «ХП» (економічні науки). : зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХП», 2016. – № 28 (1200). – С. 26-30.
 10. Перерва П.Г., Кобелева Т.О. Якість інноваційної продукції як складова маркетингової політики та конкурентоспроможності підприємства // Вісник Національного технічного університету «ХП» (економічні науки). : зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХП», 2016. – № 28 (1200). – С. 70-74.
 11. Марчук Л.С. Методики розрахунку інтелектуального потенціалу підприємства // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХП», 2018. – № 20 (1296). – С. 95-101.
 12. Перерва П.Г., Марчук Л.С. Інтелектуальний потенціал як економічна категорія // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХП», 2018. – № 15 (1291). – С. 53-63.
 13. Перерва П.Г., Кравчук А.В. Ефективність як економічна категорія // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХП», 2018. – № 15 (1291). – С. 137-143.
 14. Перерва П.Г. Економіко-організаційні засади інноваційної та інвестиційної діяльності підприємства // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХП», 2017. – № 45 (1266). – С.51-55.
 15. Перерва П.Г. Інформаційна діяльність підприємства: управлінська, цінова та маркетингова складові // Вісник Національного технічного університету «ХП» (економічні науки) : зб. наук. пр. – Х.: НТУ „ХП”. - 2018. - № 37(1313).- С. 27-32 .
 16. Перерва П.Г., Косенко А.В., Кобелева, Т.О., Маслак М.В. Системний підхід до дослідження цінових, маркетингових, інвестиційних та

- інноваційних характеристик трансферу технологій промислової продукції // Вісник Національного технічного університету «ХПІ» (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХПІ», 2018. – № 19 (1295). – С. 121-126.
17. Перерва П.Г., Косенко А.В., Маслак М.В., Матросова В.О., Долина І.В. Розвиток організаційно-економічного механізму управління розвитком індустрії туризму та гостинності // Вісник Національного технічного університету «ХПІ» (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХПІ», 2018. – № 48 (1324). – С. 121-127.
18. Перерва П.Г.; Косенко О.П., Ткачова Н.П.; Ткачов М.М. Формування конкурентного, інтелектуального і маркетингового потенціалу інноваційного підприємництва // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХПІ», 2018. – № 20 (1296). – С. 36-40.
19. Перерва П.Г., Косенко А.В., Маслак М.В., Матросова В.О., Долина І.В. Формування управлінської, маркетингової та інноваційної політика на підприємствах туристичної індустрії // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки): зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХПІ», 2018. – № 47 (1323). – С. 114-120.
20. Pererva P.G., Kobielieva T.O. The formation of anti-crisis program of the industrial enterprise based on innovative monitoring // Вісник Національного технічного університету «ХПІ» (економічні науки). : зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХПІ», 2016. – № 48 (1220). – С.41-44.

РОЛЬ ІННОВАЦІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Кузнцов Ю.М.

д. т. н., професор

*Національний технічний університет України «Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського»,*

Косенюк Г.В.

к.т.н., доцент

Черкаський національний університет ім.Богдана Хмельницького

Двадцять перше століття, яке розпочало третє тисячоліття, висунуло перед людством багато викликів і змусило ще більше замислитися над пророчими словами нашого співвітчизника акад. Вернадського В.І.: «З появою на нашій планеті наділеної розумом живої істоти планета переходить у нову стадію своєї історії. Біосфера